

Vastaus kuntalaisaloitteeseen

”Aloite, Maksuton varhaiskasvatus Suomussalmelle”

2401/02.05.00.00/2025

KHALL 26.08.2025 § 208 → ohjattu vastattavaksi sivistyslautakunnalle.

Varhaiskasvatuksen järjestämisen taustaa

Subjektiiivinen päivähoito-oikeus

- Lapsen subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen tarkoittaa, että Suomessa jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on yhtäläinen oikeus varhaiskasvatukseen, vaikka heidän vanhempansa eivät ole työssä kokopäiväisesti, opiskele päätoimisesti tai ole yrittäjiä. Lasten oikeutta kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen rajattiin osa-aikaiseksi 2010-luvulla, mutta oikeus palautui elokuussa 2020.

Varhaiskasvatusmaksulaki

- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa (1503/2016) säädetään kunnan järjestämässä päiväkotij- ja perhepäivähoidossa perittävistä maksuista. Varhaiskasvatuksesta perittävässä maksussa otetaan tuloina huomioon lapsen, hänen vanhempansa tai muun huoltajan sekä heidän kanssaan yhteistaloudessa avio- tai avoliitossa elävän henkilön veronalaiset ansio- ja pääomatulot sekä verosta vapaat tulot.

Varhaiskasvatusta ja sen järjestäjää ohjaavat lainsäädäntö ja asiakirjat (www.oph.fi)

- Varhaiskasvatustalaki (540/2018) ja valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018) ohjaavat varhaiskasvatusta. Laissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen ja varhaiskasvatuksessa annettavasta kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tuesta. Laki määrittelee varhaiskasvatuksen tavoitteet sekä velvoitteet varhaiskasvatuksen järjestämistä ja tuottamista, varhaiskasvatuksen suunnittelua ja arviointia, henkilöstön riittävyyttä, mitoitusta ja rakennetta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia koskien. Lisäksi henkilöstön täydennyskoulutuksesta, salassapidosta ja tietojenvaihdosta, varhaiskasvatuksen tietovarannosta sekä yksityisestä varhaiskasvatuksesta säädetään varhaiskasvatuslaissa.
- Varhaiskasvatus perustuu Opetushallituksen laatimiin kansallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on määräys, jonka perusteella kunta tai kuntayhtymä tai yksityinen varhaiskasvatuksen palveluntuottaja laatii paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Varhaiskasvatusta toteutetaan paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien mukaan.

Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus (varhaiskasvatuslaki (540/2018) ja varhaiskasvatusasetus (753/2018), (<https://okm.fi/varhaiskasvatus>))

- Laissa säädetään, että varhaiskasvatuksen ryhmät tulee muodostaa ja tilojen suunnittelu ja käyttö järjestää siten, että varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa.
- Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia. Tarkemmasta henkilöstömitoituksesta ei säädetä laissa vaan varhaiskasvatuksesta annetussa asetuksessa.
- Lasten ja henkilöstön välinen suhdeluku päiväkodissa on alle 3-vuotiaiden osalta 1/4 ja 3 vuotta täyttäneiden osalta 1/7.
- Päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamisesta säädetään varhaiskasvatuslain 36 §:ssä. Päiväkodissa voidaan poiketa 35 §:ssä tarkoitetuista suhdeluvuista, jos lasten keskimääräiset varhaiskasvatuspäivät ovat jatkuvasti huomattavasti vähäisemmät kuin toimintapäivät. Poikkeaminen voi tapahtua siten, ettei lapsia ole muutoin kuin lyhytaikaisesti yhtäaikaaisesti päiväkodissa enempää kuin suhdeluku edellyttää. Lisäksi 35 §:ssä tarkoitetuista suhdeluvuista voidaan poiketa tilapäisesti ja lyhytaikaisesti laajennettaessa lapsen varhaiskasvatusaikaa 17 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla. Poikkeaminen 35 §:ssä tarkoitettu suhdeluvusta ei ole sallittua henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä.

Hallitusohjelman tavoitteet ”5.1. oppimisen perusasiat kuntoon, varhaiskasvatus”
(<https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/5/1>)

- Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista. Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus, jossa pedagogiikka painottuu. Oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja lapsen tarpeita vastaavasti.
- Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta nostetaan erityisesti yli 3-vuotiaiden lasten osalta. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on Suomessa edelleen muita Pohjoismaita jäljessä, vaikka viime vuosina se on noussut. Erityisiä toimia suunnataan maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisasteen nostamiseksi varhaiskasvatuksessa. Tämä vahvistaa maahanmuuttajataustaisten lasten suomen ja ruotsin kielen osaamista ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.
- Hallitus vakiinnuttaa varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksen määrärahatason. Näin vahvistetaan varhaiskasvatuksen laatua, tasoitetaan oppimiseroja sekä ehkäistään segregatiota.
- Hallitus sitoutuu varhaiskasvatuslain mukaiseen lapsen oikeuteen pedagogisesti johdettuun ja toteutettuun varhaiskasvatukseen. Hallitus vahvistaa alan veto- ja pitovoimaa kehittämällä työoloja ja varhaiskasvatuksen laatua.

Aiempi selvitys varhaiskasvatuksen maksuttomuudesta

- Suomussalmen kunta on osallistunut vuoden 2023 aikana varhaiskasvatuksen maksuttomuutta koskevaan ulkopuolisen asiantuntijatahon tekemään selvitykseen yhdessä muiden asiasta kiinnostuneiden kuntien kanssa. Selvitystyön tavoitteena oli arvioida mahdollisen varhaiskasvatuksen maksuttomuutta koskevan päätöksen suoria sekä välillisiä vaikutuksia toimintaan ja talouteen. Selvitys oli osallistuneille kunnille maksullinen. Selvityksessä esille tuotua tietoa hyödynnettiin vastaavan kuntalaisaloitteen vastauksen laadinnassa, jonka sivistyslautakunta käsitteli 27.9.2023, §98. Sivistyslautakunnan vastauksessa todettiin, että kunnassa jatkettiin varhaiskasvatusta koskevien toiminnallisten linjausten, henkilöstösuunnittelun sekä varhaiskasvatusmaksuja koskevien olemassa olevien linjausten mukaista toimintaa. Nyt vastaavaa kuntalaisaloitetta käsiteltäessä, ei maksullisesta ulkopuolisesta konsulttiarviosta nähty olevan merkityksellistä hyötyä, eikä sitä katsottu tarpeelliseksi toteuttaa.

Varhaiskasvatuksen maksuista ja kuntien maksuttomuuspäätöksistä

(Jarkko Lahtinen & Mikko Svartsjö: Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut 2024, Selvitys kuntien varhaiskasvatuksen asiakasmaksuperiaatteista ja toimintatavoista, Suomen Kuntaliitto, [Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut 2024 | Kuntaliitto.fi](#))

- Vuonna 2024 yhteensä 35 kuntaa oli tehnyt maksuttomuuspäätöksen, pääasiassa pieniä alle 5000 asukkaan kuntia
- Suomessa oli 1.1.2025 yhteensä 308 kuntaa
- Havaintoja, asiantuntijanäkemyksiä (Lahtinen&Svartsjö):
 - Perheet varaavat entistä useammin täysimääräisen palvelun, eikä poissaoloista tai palvelun tarkemmasta päivittäisestä käytöstä enää ilmoiteta samalla tavalla kuin ennen. Myös pienten alle 3-vuotiaiden lasten osallistuminen on ollut voimakkaassa kasvussa.
 - Kunnissa pyritään toteuttamaan varhaiskasvatusta joustavasti ja mahdollistamaan perheille mahdollisimman edullinen ja perheen lähtökohdista tarkoituksen mukainen varhaiskasvatuspalvelu. Portaittaisilla maksukäytänteillä pyritään siihen, että perheet pystyvät sovittamaan palvelun tarpeensa mahdollisimman hyvin kunnan tarjoamiin palvelukokonaisuuksiin.
 - Kunnassa on tiedettävä etukäteen, miten lapset oletettavasti palvelua tarvitsevat. Erilaisilla maksuhyvityksillä kuitenkin pyritään siihen, että perheiden ei tarvitsisi maksaa päivistä, jolloin he etukäteen tietävät, että eivät palvelua tarvitse. Kunnan näkökulmasta tyhjälläkin paikalla on kuitenkin hinta. Maksuttomuuden seurauksena tilanne on muuttunut haasteelliseksi. Koska lasten palvelutarpeet ovat laajentuneet eikä poissaoloista tai lomista enää koeta tarpeelliseksi ilmoittaa entiseen tapaan, on palvelukokonaisuuden hallinta muodostunut entistä haastavammaksi varhaiskasvatuksen järjestäjille.

- ”Varhaiskasvatuksen järjestämiskustannukset ovat nousseet merkittävästi.” <https://www.kuntalehti.fi/opetus-ja-kulttuuri/onko-varhaiskasvatuksen-jaerjestaemisestae-tulossa-kaikkine-vaatimuksineen-mahdoton-yhtaeloe-kustannusten-kasvu-huolestuttaa/224273>
- ”Kunnat kosiskelevat lapsiperheitä maksuttomalla päivähoidolla, Kuntaliiton mielestä tulokset ovat jääneet laihoiksi” <https://yle.fi/a/74-20071925>

Suomussalmen kunnan varhaiskasvatus

Suomussalmen kunnan varhaiskasvatusta käyttävien lapsien määrän kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa vuosilta 2021-2025. Lapsimäärät ja lapsimäärien kehitys on noudattanut ikäluokkien koon pienenemistä. Varhaiskasvatusta käyttävien lasten lukumäärä vaihtelee toimintavuosittain eri vuodenaikojen mukaan johtuen mm. lomakausista sekä kausityöllisyydestä johtuvista syistä. Isoja, alueellisesti merkittäviä muutoksia ei ole ollut osana selittämässä vaihteluita (esim. isojen työnantajien tulo/poistuminen alueelta). Palvelun käyttäjien määrää on hieman nostanut vuosittain alueelle saapuvien maahanmuuttajien varhaiskasvatusikäisten lasten mukana olo varhaiskasvatuksessa.

Suomussalmella varhaiskasvatusta järjestetään Taivalkehdon, Pitämän, Karhulanvaaran sekä Ruhtinansalmen päiväkodeissa. Päiväkotiverkkoa voi pitää lapsimäärään nähden kattavana, vaikka maantieteellisesti se ei aluetta luonnollisestikaan tasaisesti kata. Lisäksi kunnassa on toiminut vuosittaisen tilanteen mukaan vielä yksi perhepäivähoitaja.

VARHAISKASVATUKSESSA OLEVIEN LASTEN MÄÄRÄ VUOSINA 2021-2025					
	2021	2022	2023	2024	2025
Tammikuu	203	201	191	167	164
Helmikuu	208	199	196	166	169
Maaliskuu	209	201	198	169	177
Huhtikuu	213	198	194	176	178
Toukokuu	211	201	190	176	180
Kesäkuu	197	184	183	144	138
Heinäkuu	181	151	155	133	119
Elokuu	180	171	156	143	142
Syyskuu	187	173	155	158	148
Lokakuu	190	189	154	164	149
Marraskuu	199	188	161	163	164
Joulukuu	199	188	162	164	151
	2377	2244	2095	1923	1879
Keskiarvo	198,08	187	174,58	160,25	156,58
Huippuk					

Varhaiskasvatusikäisten lasten ikäluokkien s. 2019 – s. 2024 osallistumisaste varhaiskasvatukseen oli 31.12.2025 tietojen mukaan 78,1% (vaihteluväli ikäluokittain 53,85% - 94,29%)

Varhaiskasvatuksen talous

- Varhaiskasvatusmaksutulot, toimintakate ja muutos 2021 - 2026

Vuosi	varhaiskasvatusmaksutulo	toimintakate
2021 (tilinpäätös)	181 849€	2 676 340€
2022 (tilinpäätös)	145 173€	2 655 140€
Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia (1503/2016) muutettiin 1.3.2023 siten, että asiakasmaksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja 33 prosenttia. Maksujen perusteena oleva maksuprosentti säilyi ennallaan (10,7 prosenttia).		
2023 (tilinpäätös)	93 655€	2 812 503€
2024 (tilinpäätös)	80 221€	3 039 747€
2025 (talousarvio)	75 000€ (enn. 79 115€)	3 143 530€ (enn.3 084 425€)
2026 (talousarvio)	71 800€	3 151 338€

- varhaiskasvatusmaksulain muutokset vuonna 2023 ja muutoksen perusteet
 - Hallitus antoi 20.10.2022 eduskunnalle esityksen varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta ja presidentti hyväksyi kyseisen lain muutoksen (laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista, 5 §) 29.12.2022 siten, että laki tulee voimaan 1.3.2023. Varhaiskasvatusmaksujen alentamisella pyritään parantamaan lapsiperheiden ostovoimaa ja tukemaan pieni- ja keskituloisia lapsiperheitä elinkustannusten ja sähkön voimakkaan hinnannousun vuoksi. Maksuja alentamalla voidaan myös nostaa lasten varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Kyseisen uudistuksen myötä Suomessa arviolta noin 30 000 kotitaloutta siirtyy maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja 33 prosenttia. Kyseinen muutos Kuntaliiton arvion mukaan tarkoittaa sitä, että koko maan tasolla vuoden 2022 varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotot vähenevät yli 30 %. Varhaiskasvatusmaksujen alennus hyvitetään kunnille siten, että yhteisöveroa maksetaan jatkossa vähemmän valtiolle ja enemmän kunnille.
- Tulorajat ja maksuprosentit 1.8.2026 alkaen (sivistyslautakunta 28.1.2026. §5). Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulorajat muuttuvat indeksitarkistuksen vuoksi seuraavasti:

Perheen koko, henkilöä	Tuloraja €/kk			Maksuprosentti
	1.8.2022	1.8.2024	1.8.2026	
2	2 913	4 066	4 369	10,7
3	3 758	5 245	5 635	10,7
4	4 267	5 956	6 399	10,7
5	4 777	6 667	7 163	10,7
6	5 284	7 376	7 925	10,7

- Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä on uudistettu vuonna 2025, nykyisin käytössä on eVaka. Muutoksen yhteydessä ei maksu-/laskutusintegraatiota otettu käyttöön, vaikka se on kunnalla optiomahdollisuutena. Laskutuksen osalta ei siis aiheudu järjestelmistä johtuvia

ylimääräisiä kustannuksia, joita on joissain kunnissa pidetty yhtenä perusteena maksuista luopumiseen.

Vaikutusten ennakoarviointia

Vastausta kuntalaisaloitteeseen laadittaessa, on tehty ”Päätösten vaikutusten ennakoarviointi” kunnanhallituksen 7.11.2023 § 220 ohjeistuksen mukaisesti.

Sivistyslautakunta on käynyt kuntalaisaloitteen vastaukseen liittyen keskustelua ja vaikutusten ennakoarviointia läpi ”iltakoulussa” 28.1.2026 pidetyn lautakunnan kokouksen yhteydessä.

Suomussalmen kunnan varhaiskasvatuksen esihenkilöt ovat laatineen mahdolliseen muutokseen liittyvän lapsi- ja perhevaikutuksia koskevan ennakoarvioinnin:

- Varhaiskasvatus on yksi lapsen kasvua ja kehitystä tukeva ympäristö, jossa lapsi saa tarvittavaa tukea sekä kehittävää, ikätasoaista toimintaa. Samanaikaisesti tutkimuksissa ja käytännön havainnoissa on tuotu esiin, että erityisesti pitkien hoitopäivien yleistyminen lisää lapsen kuormitusta ja vaikuttaa arjen sujuvuuteen. Maksuttomuuden myötä todennäköisesti lasten läsnäolopäivät lisääntyisivät ja hoitopäivät pidentyisivät myös niissä tilanteissa, joissa lyhyemmät hoitopäivät tai joustavampi hoitoaika olisi lapselle ensisijainen vaihtoehto.
- Vanhemman kanssa vietetty aika on erityisen merkityksellinen lapsen emotionaaliselle kehitykselle ja kiintymyssuhteelle. Mikäli maksuttomuus johtaa hoitoaikojen pidentymiseen, tarkoittaa se sitä, että lapsi viettäisi yhä enemmän aikaa varhaiskasvatuksessa ja tämä arjen yhteinen aika perheen kanssa vähenee.
- Hoitopäivien pidentymisen automaattinen seuraus on turvallisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutuksen haasteet. Henkilöresurssia tulee lisätä, jotta ryhmässä on lain vaatima ja riittävä henkilöstö, suhteutettuna lapsimäärään. Muutokseen olisi välttämätöntä reagoida. Ilman lisäresurssia varhaiskasvatuksen laadun heikentyminen olisi mahdollista, mikä ei ole lapsen edun mukaista. Lasten hoitopäivä harvoin on lyhyempi kuin työntekijän työpäivä.
- Varhaiskasvatuksen tehtävänä on huolehtia lapsen hyvinvoinnista niin, ettei lapsen hoitopäivät veny kohtuuttoman pitkiksi ja että jokaisella lapsella on myös oikeus lomaan. Suuret ryhmäkoot ja pidentyneet hoitopäivät eivät tue lapsen hyvinvointia nyt eikä tulevaisuudessa. Jos varhaiskasvatuksen laatua ja lasten tasa-arvoa ja hyvinvointia halutaan parantaa, tukisi tätä tavoitetta enemmän ryhmäkokojen pienentäminen, jotta lapsilla olisi mahdollisuus tulla päivittäin kohdatuksi sekä saada yksilöllistä huomiota. Varsinkaan alle 3-vuotiaiden varhaiskasvatuspäivien lisääntyminen ja pidentyminen ei ole millään muotoa pienen lapsen hyvinvoinnin mukaista.
- Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea kotien kasvatustyötä, mutta ei kantaa sitä. Tälläkin hetkellä vanhemmilla on oikeus varata varhaiskasvatusta haluamansa määrä ilman rajoituksia ja varhaiskasvatusta pyritään toteuttamaan mahdollisimman joustavasti. Varhaiskasvatuksen laatua ja saavutettavuutta tulee kehittää, mutta muutosten tulee tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja perheen arjen tasapainoa.

Henkilöstö- ja organisaatiovaikutukset

- Selvityksessä on kuvattu, että mahdollinen muutos lisääisi oletettavasti lasten hoitopäiviä ja niiden kestoa. Joitain uusia lapsia saatettaisiin saada palveluiden piiriin, vaikka varhaiskasvatuksen käyttöaste on kunnassa jo hyvä. Henkilöstöresursoinnin on vastattava varhaiskasvatuslain ja -asetuksen määräyksiä ja henkilöstön lisästarve on arvioitu olevan 1-2 henkilötyövuotta.
- Organisaatioon / toimipaikkoihin ei mahdollisella muutoksella ole suoria vaikutuksia. Varhaiskasvatuksen toimipaikat ovat tällä hetkellä: Päiväkoti Taivalkehto, jonka alla on 9 päiväkotiryhmää ja 1 perhepäivähoitaja. Aukiolo 24/7 vuorohoitoryhmä Kanervissa, muutoin 6.30-16.30 /17.00. Päiväryhmien aukioloaika riippuu lasten hoitoajoista. Vuorohoitoa tarjotaan vain työstä ja opiskeluista johtuvista syistä. Vuorohoitoon ei ole subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta.

Taloudelliset vaikutukset

- Vuositasolla ennakoitujen taloudellisten vaikutusten maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymisessä olisivat:
 - Päivähoitomaksutulot n. 80 000€/vuosi poistuisivat.
 - Varhaiskasvatuksen henkilöstöä tarvittaisiin arviolta 1-2 htv:tä enemmän vuosittain, kuin tällä hetkellä, jotta pystyttäisiin noudattamaan varhaiskasvatuslain mukaista henkilöstömitoitusta, oletetun palvelun käytön muutoksen seurauksena. Henkilöstökustannukset olisivat noin 40 000 – 80 000€ nykyistä enemmän vuodessa.
 - Arvioitu kunnan kustannusvaikutusten lisäys nykyiseen olisi kokonaisuudessaan: 120 000€ - 160 000€ / vuosi.
- Taloudelliset vaikutukset olisivat pysyviä, sillä päätös maksuttomasta varhaiskasvatuksesta olisi lähtökohtaisesti toistaiseksi voimassa oleva. Paluuta maksuttomasta varhaiskasvatuksesta takaisin varhaiskasvatusmaksulain mukaisiin maksuihin ei käytännössä tulevaisuudessa ole, vaikka teknisesti se olisikin kunnallishallinnossa mahdollista toteuttaa tarpeen tullen.
- Varhaiskasvatuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset ovat nytkin käytössä olevan mallin mukaisesti vuosittain kasvaneet, kuten edellä on taulukossa esitetty.

Kuntalaisvaikutukset

- Mahdollinen muutos maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirryttäessä vaikuttaisi hyvin pieneen osaan kuntalaisista; varhaiskasvatusikäisten lasten huoltajiin/perheisiin. Muutos koskisi kohderyhmään kuuluvista vain niitä, jotka taloudelliseen tilanteeseen perustuen olisivat varhaiskasvatusmaksulain mukaisten perheen koko- ja tulorajojen mukaisissa maksuluokissa (kts. edellä). Heidän kohdallaan muutos olisi positiivinen.
- Muutos maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymisessä hyödyttäisi varhaiskasvatusmaksulain tulorajataulukon mukaisesti taloudellisesti paremmin menestyviä keski- ja hyvätuloisia perheitä. Muutosta ei tulisi

yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleville perheille/yksinhuoltajille tai taloudellisesti heikommassa asemassa oleville. Yleisellä tasolla voidaan arvioida lapsiperheiden kuukausittain käytössä olevien nettovarojen eron kasvavan perheiden välillä mahdollisen muutoksen seurauksena.

- Nykyisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain mukaisesti perheen taloudellisen tilanteen perusteella maksuttomaan varhaiskasvatukseen kuuluvia on Suomussalmella n. 60% palvelun käyttäjästä.

Vaikutukset strategian toteuttamiseen

- Varhaiskasvatus vastaa toiminnassaan erityisesti strategian mukaisiin tavoitteisiin hyvinvoivan ja turvallisen arjen toteuttamisessa, perheille järjestettävien palveluiden laadukkaan toteuttamisen sekä palveluiden käyttäjämäärään nähden tarkoituksenmukaisen palveluverkon kautta.
- Pienet ryhmäkoot, vuorohoidon toteuttaminen, tukipalvelut mm. varhaiskasvatuksen erityislastenhoitaja ”Velhon” työ sekä Ruhtinansalmen päiväkotitoiminta tukevat strategian tavoitteiden toteuttamista laadukkaan varhaiskasvatuksen järjestämisen näkökulmasta, myös tulomuuttotavoitettamme tukien.
- Perheiden tukipalveluiden kehittäminen strategian mukaisesti on kokonaisuus, johon kuuluu eri toimialojen ja palveluyksiköiden palveluita. Lapsiperheitä ja lapsia on tuettu mm. koteihin tarjottavan lastenhoitoavun kautta, nyt käynnistellään kodinhoitajamallia, samaa kohderyhmää tukemaan. Hieman isompien lasten osalta kuntapäätäjät pohtivat ja ottavat kantaa samaan aikaan välipalan tarjoamiseen kouluissa sekä mahdollisen vähän liikkuvien lasten liikunnan tukemiseen tulevaisuudessa, kaikkien toimien vastatessa kuntastrategian tavoitteisiin.
- Kuntastrategian mukaisten tavoitteiden toteuttaminen ja palveluiden kehittäminen on osiensa summa ja jokaisella vapaaehtoisella tukitoimella on kustannusvaikutukset, jotka kuntatalouden kokonaisuudessa on pystyttävä hallitsemaan – näistä päättävät kuntapäätäjät.

Loppuyhteenveto:

- Talousarvio vuodelle 2026 on laadittu ja hyväksytty (valtuusto 11.12.2025, §89) nykyisten varhaiskasvatuksen toimintaa ja toimintamaksuja koskevien lakien ja linjausten mukaisesti. Hyväksytty talousarvio ei sisällä määrärahoja maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymiseksi. Mahdollinen muutos edellyttäisi talousarviomuutosta ja/tai raamivarausta tuleville talousarviovuosille.
- Kuntalaisaloitteessa perusteina mainitut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, lapsen kehityksen ja oppimisen tukeminen sekä lapsen oikeus varhaiskasvatukseen toteutuvat varhaiskasvatusta määrittävän, velvoittavan lainsäädännön perusteella, eikä aloitteessa esitetyllä mahdollisella varhaiskasvatuksen maksuttomuudella ole näihin tai varhaiskasvatuksen laatuun suoraa vaikutusta.
- Kaikkien kustannustietojen osalta ei pystytä ennakoimaan varmuudella aiheutuvia kustannuksia – osa aiheutuu asiakaskäyttötymisestä johtuvista

syistä, joihin ei subjektiivisen päivähoito-oikeuden perusteella ole mahdollisuutta vaikuttaa.

- Kuntalaisaloitteen perusteluissa mainitut mahdolliset kannustinvaikutukset perheiden omaan perhesuunnitteluun ovat mahdollisia, vaikka vastaavuutta on haastavaa todentaa.
- Mediassa esillä olleiden julkaisujen mukaan maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtyneiden kuntien osalta on havaittavissa, että muuttovoittoa ei ole pelkästään maksuttomalla varhaiskasvatuksella pystytty edistämään / kasvattamaan.
- Kuntalaisaloitteen vastauksen laadinnassa tehdyn selvityksen ja vaikutusten arvioinnin perusteella, lain mukaisen varhaiskasvatuksen ja sitä koskevan varhaiskasvatusmaksulain mukaisesta käytännöstä ei ole selvityksen laatimishetkellä edelleenkään erityisiä syitä poiketa. Selvityksen pohjalta tarkoituksenmukaisena nähdään, että kunnassa jatketaan varhaiskasvatusta koskevien toiminnallisten linjausten, henkilöstösuunnittelun sekä varhaiskasvatusmaksuja koskevien olemassa olevien linjausten mukaista toimintaa.
- Jos kuntapäättäjien linjauksena kunnassa halutaan asiassa edetä kohti varhaiskasvatuksen maksuttomuutta, on siitä käynnistettävä hallintosäännön mukaisen toimivallan omaavan toimielimen päätöksellä prosessi, jossa em. selvityksen huomioihin perustuen edetään valmisteluun ja päätöksentekoon. Mahdollisessa prosessissa on otettava huomioon kuntalaisaloitteen vastauksessa esille tuodut taloudellisiin ja toiminnallisiin seikkoihin tiedossa olevat muutokset ja vaikutukset sekä varauduttava talousarvion laadinnassa kattamaan poistuvat maksutuotot ja huomioitava varhaiskasvatuksen resurssoinnissa päätöksen myötä mahdollisesti lisääntyvät toimintakulut kunnan talouden kokonaisuudessa myös tulevina vuosina.